

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
de trei ori pe septemana.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 104.

Luni, 29 Decembre

1880.

Cu 1 Ianuariu st. v. 1881 se incepe unu nou abonamentu

GAZETA TRANSILVANIEI

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fôiei nostre, alu caroru abonamentu a espiratu cu 31 Decembre st. v. 1880, se binevoiesca a si'lu renoi de cu vreme, pentru cá diuariulu se li se póta tramite regulatu.

Domni noui abonanti sunt cu deosebire rogati ne tramite adresele d-loru esactu, aratandu si st'a cea mai aprópe de loculu, unde locuiescu.

Banii de prenumeratiune sunt a se tramite usioru prin assignatiuni postale) la Redactiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“ in Brasiovu.

„Gazet'a Transilvaniei“ va aparé dela 1 Ianuariu st. v. de trei ori pe septemana.

Pretulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl. — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungaria cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Cu numerulu presentu se incheia semestrulu II-lea. Numerulu primu alu anulu viheriu va aparé Vineri sera in 2 Ianuariu st. v. 1881.

Solidaritate*)

1860—1865.

Brasiovu, 28 Decembre.

II. Candu in urm'a diplomei dela 20 Octobre 1860 se ivi pe firmamentu sórele constitutiunismului, sperantie deosebite la diferitele popóre ale monarchiei erau legionu. Sperau Romanii, dér' sperau si Maghiarii si Sasi. Este óre de lipsa se mai aparamu, cátu de opuse erau de multe-ori aceste sperantie un'a alteia?

Maghiarii cu deosebire n'au fost invetiati nimic din esperientiele celoru doispredece ani ai absolutismului. Anii 1860 i-au aflatu cu aceleasi tendentie asupritóre de alte popóre, cari le au fost manifestatu la 1848. Ei reapucara firulu legislatiunii dela 1848 si nu voieau se faca timpului si impregiurarilor schimbate nici o concessiune.

Romanii de alta parte se vediura intr'o situatiune noua pene acuma necunoscuta. Loru li se infacisá de odata grav'a problema de a luptá, cum dicea fericitul Jancu, cu arm'a legii, spre a scóte drepturile natiunii loru. Ce era dér' mai naturalu, de cátu cá si Romanii se reapuce firulu politice loru nationale inaugurate la 3/15 Maiu 1848?

Lupt'a inceputa in primaver'a anulu 1848, care avu atunci unu sfersitu atátu de tristu si sangerosu, trebuia continuata la 1860 pe teremulu legalu constitutiunалу. Din cele sísespredece puncte ale programulu natiunale formulatu in Campulu Libertatii, se realisasi abia numai unulu: desfiintarea iobagiei. Si cáte dorintie remasera inca si aci neimplinite prin modulu cum s'a facutu improprietarierea tieranului?

Fórté lunga si spinósa era dér' calea ce mai avga se-o percurga luptatorii pentru egal'a indreptatire nationale. Era prin urmare de lipsa cá se

se pregatésca bine, sè-si iò merinde de ajunsu pe drumu si sè se provéda cu tóte cele trebuintóse spre a se poté aperá la casu de lipsa in contra furtunelor. Cu atátu mai vértosu se cerea acést'a, cu cátu situatiunea devenise intr'o privintia mai complicata cá la 1848; atunci aveamu de a face numai cu unu contrariu, cu vechiulu guvernulu alu tierii, ear' la 1860 trebuia se damu peptu deodata si cu guvernulu nemtiescu, care avea inca poterea in mana, si cu guvernulu, ungurescu care era pe calea de a si-o recástigá si inca si cu tóte intrigele, neintielegérite si prejudetiele, ce domniea intre diferitele popóre din tíera.

In acésta dificila situatiune luptatorii nostri trebuia se 'si iè de merinde spiritulu natiunale de sine statatoriu, ce s'a manifestatu in 3/15 Maiu 1848, ei trebuia sè se nutrésca necontentu cu principiile ce s'au proclamatu in acea di marétia. Cei mai esperti dintre drumari trebuia totodata sè se gandeasca la furtunele ce puteau surprinde pe caletori, si sè se ingrijésca de cu vreme cá se aiba cu ce se ingrádi in contra loru. Si prin ce era sè se formeze aceste grádele aperátóre déca nu printr'o organizatiune nationale buna si forte?

Doce mari probleme avea de a deslegá activitatea natiunala dupa caderea absolutismului: desteptarea si nutrirea constanta a spiritului adeveratu natiunale si organizarea successiva a fortierulu natiunale in acestu spirit. Activitatea organizatóre natiunala nu se potea nicidecum comandá dela Vien'a, din contra Romanii puteau sè se astepte cá din acea parte li se voru pune numai pedeci in organizarea loru.

Desvoltarea in spiritulu natiunale independentu din nenorocire intimpiná o pedeca mare, póte cea mai mare, chiaru si in sinulu nostru. In cartea suferintierulu nostre stá scrisu cá si Romanu pe Romanu sè se persecute. Nu se potea se nu mostenimu ceva din sclavi'a seculara, de care abia scapaseramu.

Unulu din aceste rele stramosiesci a fost si este inca invidi'a intre conducétori. Nu numai unulu dintre Romanii luminati a trebuitu se platésca scumpu curagiulu opiniunei sale, déca acést'a nu placea altor'a, cari voieau cu ori-ce pretiu sè se sustiena la carm'a providentiei natiunale. Astfelu multi din barbatii cei mai de spiritulu si independenti au fost constrinsi séu se amutiésca, séu se parasésca terenulu si se 'lu lase acelora, cari ilu monopolisara in folosulu ambiitiuniloru loru personale si alu intereselor confesiunale séu particulare ce le urmarea.

Spiritulu natiunale ajunse intre doce curente inimice, unulu venea din afara dela contrarii neamulu romanescu, celalaltu din intru dela ómenii pasiuniloru mici. Entusiasmulu, care cuprinse anim'a curata a junimeii romane la 1860, n'a potutu se fia durabilu, cáci n'avea nutrementulu adeveratu. Barnutii, Ianculescii, Butenii, Michesii s. a. au fost siliti se dispara unii dupa altii de pe aren'a luptelor natiunale. Cei ce cugetau independentu se vedeau izolati si persecutati intr'o forma séu alta.

Sub asemeni impregiurari se 'ntielege cá crearea politica a noiei generatiuni n'a potutu se aiba rezultate satisfacétóre. In privintia acésta scrieamu inainte cu optu ani: „Legatur'a armonica intre betrani si tineri, nu s'a aflatu inca nici pèna astadi. Tractarea rece biocratica si peste umeru, continu'a privire cu-o frunte incretita autoritativa, atitudinea dictatorica fara condescendentia, fara consiliare si informare simpatica, eata totu atátea defecte, cari au influentiatu asupra junimeii romane cu deosebire atátu de stricaciosu, incátu se póte dice, cá forti'a activitatii ei publice patriotice si politice-nationale, capitalulu acest'a de Dumnedieu binecuvantatu, tesaurulu celu mai scumpu alu fiercarui poporu, a remasu multu ignoratu si nefolositu. Poterea reproductiva natiunala, nu numai cá

nu s'a potutu manifestá in urm'a acést'a, dér' ce e mai tristu si periculosu pentru viitorulu natiunii astadi se pare a fia amortitu.“

Teori'a periculósa nascuta sub absolutismu, dupa care ocuparea unei functiuni publice din partea unui Romanu ar' fia se considerá de o isbènda natiunala, s'a desvoltatu in anii 1860 intr'unu natiunismu patentatu, unicu in feliulu seu. Era adeca la moda a figurá cá romanu mare prin a face pe voia guvernului, care trecea de favorabilu desvoltarii nóstre natiunale. In consecentia celu ce primea unu postu cástigá ipso facto si darulu de a fia Romanu bunu si conducétoriu natiunale; cu cátu functiunea era mai inalta ca atáta mai mare era si Romanulu care-o ocupá.

Ce mirare déca dominandu acestu curentu, care venea de susu in josu, nu de josu in susu, dela guvernulu, nu din poporu, spiritulu adeveratu natiunale a degeneratu totu mai multu intr'unu servilismu tristu si deositoriu.

In aerulu infectatu de acestu servilismu naturalmente ide'a organizarii politice natiunale nu potú face nici unu pasu seriosu spre realisarea ei. Junimea romana in locu de a se dedá de cu vreme a manuá arm'a legii in siruri compacte si bine organizate, incepú a-si petrece timpulu pretiosu cu desgruparea de documente nobilitare de ale stramosiloru si cu inventarea de totu feliulu de titulaturu, care de care mai servile, spre a impená cu ele adresele de aderentia cátra reprezentantii politice dominante.

O incercare de organizare nationale ce e dreptu s'a facutu la 1861, o partida s'a formatu, cu doi siefi archierei si c'unu statu majoru de functiunari inalti si de alti cátiva aderenti ai politice dominante. Acést'a era inse partid'a guvernamentala nu era partid'a natiunale independenta.

Sub sórele semi-constitutiunismului Schmerlingianu acésta partida nu potú sè se desvólte si Simeone Barnuti, care a cerutu la 1848 infintiarea ei si care a pledatu pentru organizarea ei si la 1861, intr'o scrisóre publicata in „Fôia pentru minte anima si literatura“, trecea in patri'a s'a natala la cei mai multi d'intre politicii dilei numai de unu — fantastu!

Cestiunea limbei.

Cetitoriloru nostri le este cunoscutu, cá tribunulu reg. din Sibiu a decisu, cá de aci in colo nu va mai primi dela advocatii harthii scrise in limb'a germana si romana. Decisiunea a fost luata in siedintia plenara a tribunalulu dela 14 Decembre 1880, sub Nr. 7543. Dupa „Sieb. d. Tagblatt“ decisiunea suna asia:

Considerandu, cá la tribunalele reg. vecine si la judecatoriile cercuale ce se tienu de ele se primescu dela advocatii numai de acele harthii semnate de ei, cari sunt scrise in limb'a maghiara, si cá in privintia acést'a acele tribunale nu facu exceptiune faciá de advocatii din Sibiu, dintre cari o parte insemnata cunosce limb'a oficiala a statulu, cealalta parte inse a. facutu dela 1872 in cóce in limb'a acésta landabile progresse, de unde mai vine cá, cei ce cunoscu limb'a acést'a si-au angageatu colaboratori, cari o precepu.

„considerandu mai departe, cá in unulu si acelasu statu cu aceleasi legi si dispositiuni legale nu se poté observá in directiunea aratata o procedere diferita si cá din neregularitatea tolerata pe teritoriulu acestui tribunalu, care nu e compusu numai din parti ale tierii sacsonice de odinióra (Sachsenland) nu se poté derivá nici unu dreptu;

„considerandu in fine, cá in sensulu rescriptelor ministeriale dela 15 Novembre 1875 Nr. 32, 710 si dela 4 Aprile 1878 Nr. 7673 tribunaleloru reg. nu le este ertatu a primi, decátu numai

*) A se vedé Nrii „Gaz. Trans.“ 84, 100, 101, 102, si 103 in anulu curentu.

NB. Articuliul intitulatu: „Solidaritate“ nepotendu-se terminá in anulu curentu se voru continuá in numerii din anulu urmatoriu. Red.

